TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2026 m. kovo 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Direktyva 2004/38/EB – 7 straipsnio 3 dalies b punktas – Išvestinė teisė gyventi šalyje – Trečiosios šalies pilietis, nutraukęs santuoką su Sąjungos piliete, kuri inicijavus santuokos nutraukimo procesą nebebuvo pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbantis asmuo – Sąvoka „tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai išdirbo daugiau kaip vienus metus“ – Vienas tęstinis vienų metų laikotarpis – Asmuo, gavęs socialines išmokas – Įrodymai – Pareiškėjo teisė susipažinti su savo buvusios sutuoktinės socialinių duomenų byla – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Gero administravimo principas ir teisė į veiksmingą teisminę gynybą“

Byloje C-477/24 (*Deldwyn*) [i]

dėl *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija) 2024 m. birželio 28 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2024 m. liepos 9 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Minister for Justice

prieš

I.T.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), teisėjai I. Ziemele, A. Kumin, S. Gervasoni ir M. Bošnjak,

generalinis advokatas R. Norkus,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– I.T., atstovaujamo *SC* M. Conlon, *BL* G. Keogh ir *solicitor* I. Khan,

* Proceso kalba: anglų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

– Airijos, atstovaujamos *Chief State Solicitor* M. Browne, S. Finnegan, A. Joyce ir R. O'Donnell, padedamų *SC* D. Conlan Smyth ir *BL* S. J. Hillery,

– Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir N. Scheffel,

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2025 m. rugsėjo 25 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), 7 straipsnio 3 dalies b punkto ir 13 bei 14 straipsnių, taip pat Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 41 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant trečiosios šalies piliečio I.T. (toliau – pareiškėjas), nutraukusio santuoką su Sąjungos piliete, turinčia kitos valstybės narės nei Airija pilietybę, ir *Minister for Justice* (teisingumo ministras, Airija; toliau – ministras) ginčą dėl ministro galutinio sprendimo atsisakyti leisti pareiškėjui išsaugoti leidimo gyventi šalyje kortelę, kurią turėdamas jis būtų galėjęs nuolat gyventi Airijoje.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Chartija

3 Chartijos 47 straipsnyje „Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“ nurodyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

<…>“

Direktyva 2004/38

4 Direktyvos 2004/38 11 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Pagrindinę ir asmeninę gyvenimo kitoje valstybėje narėje teisę tiesiogiai Sąjungos piliečiams suteikia Sutartis ir ji nepriklauso nuo administracinių procedūrų atlikimo.“

5 Šios direktyvos 7 straipsnyje „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ nurodyta:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, jei[gu] jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji priimančiojoje valstybėje narėje, arba

<…>

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje, jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.

3. Taikant šio straipsnio 1 dalies a punktą, Sąjungos pilietis, kuris nebėra darbuotojas ar savarankiškai dirbantysis, išlaiko darbuotojo ar savarankiškai dirbančiojo statusą tokiais atvejais:

<…>

b) asmuo yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai išdirbo daugiau kaip vien[us] metus ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure;

c) asmuo yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai dirbo pagal terminuotą darbo sutartį trumpiau kaip vien[us] metus arba tapo bedarbiu ne savo noru per pirmuosius dvylika mėnesių ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure. Tokiu atveju darbuotojo statusas išsaugomas ne trumpiau kaip šešis mėnesius;

d) asmuo mokosi profesijos. Išskyrus atvejus, kai asmuo yra bedarbis ne savo noru, darbuotojo statusui išsaugoti būtina, kad mokymasis būtų susijęs su ankstesniu darbu.“

6 Minėtos direktyvos 10 straipsnyje „Leidimo gyventi šalyje kortelių išdavimas“ nustatyta:

„1. Teisė gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, patvirtinama išduodant dokumentą, vadinamą „Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortele“, ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo paraiškos pateikimo dienos. Prašymo suteikti leidimo gyventi šalyje kortelę sertifikatas išduodamas nedelsiant.

2. Leidimo gyventi šalyje kortelei išduoti valstybės narės reikalauja pateikti tokius dokumentus:

a) galiojantį pasą;

b) dokumentą, patvirtinantį šeimyninius santykius ar registruotą partnerystę;

c) registracijos sertifikatą arba, jei registracijos sistemos nėra, bet kokį kitą Sąjungos piliečio, kurį jie lydi ar pas kurį atvyksta, gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje įrodymą;

d) 2 straipsnio 2 dalies c ir d punktuose nurodytais atvejais – dokumentais patvirtintą įrodymą, kad laikomasi ten nustatytų reikalavimų;

e) 3 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytais atvejais – atitinkamos kilmės šalies arba šalies, iš kurios jie atvyksta, institucijos išduotą dokumentą, patvirtinantį, kad jie yra Sąjungos piliečio išlaikytiniai ar veda bendrą ūkį, arba įrodymą, kad dėl rimtų sveikatos priežasčių jiems būtinai reikia asmeninės Sąjungos piliečio priežiūros;

f) 3 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytais atvejais – ilgalaikių santykių su Sąjungos piliečiu įrodymą.“

7 Tos pačios direktyvos 13 straipsnio „Gyvenimo šalyje teisės išlikimas šeimos nariams skyrybų, santuokos anuliavimo ar registruotos partnerystės nutraukimo atvejais“ 2 dalyje numatyta:

„Nepažeidžiant antros pastraipos, Sąjungos piliečio išsiskyrimas <…> neturi įtakos jo šeimos narių, kurie nėra valstybės narės piliečiai, [teisei gyventi šalyje,] jei:

a) iki skyrybų <…> proceso pradžios santuoka ar registruota partnerystė truko ne trumpiau kaip trejus metus, įskaitant vien[us] metus priimančiojoje valstybėje narėje <…>

<…>

Prieš įgydami nuolatinio gyvenimo teisę atitinkami asmenys turi įrodyti, kad yra darbuotojai arba savarankiškai dirbantieji arba kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir priimančioje valstybėje narėje turi visavertį sveikatos draudimą arba kad jie yra priimančiojoje valstybėje narėje jau sukurtos šiuos reikalavimus atitinkančio asmens šeimos nariai. „Pakankami ištekliai“ – tai 8 straipsnio 4 dalyje apibrėžti ištekliai.

Tokie šeimos nariai išlaiko savo teisę gyventi šalyje išskirtinai asmeniškai.“

8 Direktyvos 2004/38 14 straipsnio „Teisės gyventi šalyje išlaikymas“ 2 ir 4 dalyse nustatyta:

„2. Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai [turi] 7, 12 ir 13 straipsniuose numatytą teisę gyventi šalyje tol, kol jie atitinka ten nustatytus reikalavimus.

Ypatingais atvejais, kai yra pagrįstai abejojama, ar Sąjungos pilietis ar jo šeimos nariai atitinka 7, 12 ir 13 straipsniuose nustatytus reikalavimus, valstybės narės gali patikrinti, ar šių reikalavimų laikomasi. Toks tikrinimas neatliekamas sistemiškai.

<…>

4. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 bei 2 dalių ir nepažeidžiant VI skyriaus nuostatų, išsiuntimo iš šalies priemonė jokiu būdu negali būti taikoma prieš Sąjungos piliečius ar jų šeimos narius, jei:

a) Sąjungos piliečiai yra darbuotojai arba savarankiškai dirbantieji;

b) Sąjungos piliečiai atvyko į priimančiosios valstybės narės teritoriją ieškodami darbo. Tokiu atveju Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai negali būti išsiųsti iš šalies, tol, kol jie gali pateikti įrodymus, kad tebeieško darbo ir kad jie turi realių galimybių įsidarbinti.“

Airijos teisė

9 Teisės nuostatos, kuriomis Direktyva 2004/38 perkelta į Airijos teisę, yra įtvirtintos *European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015* (2015 m. taisyklės dėl laisvo asmenų judėjimo Europos Bendrijose; toliau – 2015 m. taisyklės).

10 Teisė gyventi Airijoje įtvirtinta 2015 m. taisyklių 6 straipsnyje, kurio 3 dalies a punkte nustatyta:

„Sąjungos pilietis <…> gali gyventi valstybėje ilgiau kaip tris mėnesius, jeigu:

i) jis yra valstybėje pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantis asmuo,

<…>“

11 Pagal 2015 m. taisyklių 6 straipsnio 3 dalies b punktą šeimos narys, neturintis valstybės narės pilietybės, gali gyventi Airijoje ilgiau kaip tris mėnesius, jeigu atitinkamas Sąjungos pilietis dirba pagal darbo sutartį arba vykdo savarankišką veiklą toje valstybėje.

12 2015 m. taisyklių 6 straipsnio 3 dalies c punkte iš esmės numatyta, kad jeigu asmuo, kuriam taikomas šių taisyklių 6 straipsnio 3 dalies a punkto i papunktis, nustoja dirbti pagal darbo sutartį arba vykdyti savarankišką veiklą, ši nuostata jam toliau taikoma, be kita ko, kai šis asmuo: i) yra tinkamai užregistruotas kaip bedarbis ne savo noru po to, kai dirbo ilgiau kaip vienus metus, ir Socialinės apsaugos departamente yra užregistruotas kaip darbo ieškantis asmuo, arba ii) yra tinkamai užregistruotas kaip bedarbis ne savo noru po to, kai dirbo pagal terminuotą darbo sutartį trumpiau kaip vienus metus arba tapo bedarbiu ne savo noru per pirmuosius metus ir Socialinės apsaugos departamente yra užsiregistruotas kaip darbo ieškantis asmuo.

13 2015 m. taisyklių 10 straipsnio „Gyvenimo šalyje teisės išlikimas šeimos nariams skyrybų, santuokos pripažinimo negaliojančia ar registruotos partnerystės nutraukimo ar pripažinimo negaliojančia atvejais“ 2 dalyje nustatyta:

„a) Atsižvelgiant į b punktą, kai Sąjungos piliečio santuoka ar civilinė partnerystė nutraukiama arba pripažįstama negaliojančia ir atitinkamai jos nutraukimo ar pripažinimo negaliojančia metu, priklausomai nuo aplinkybių, jis turėjo teisę gyventi valstybės teritorijoje pagal šias taisykles, šeimos narys, kuris nėra valstybės narės pilietis, gali išlaikyti teisę gyventi valstybės teritorijoje individualiai ir asmeniškai.

b) Šeimos nario, nurodyto a punkte, teisę gyventi šalyje įvertina ministras, kuris turi įsitikinti, kad:

i) iki santuokos arba registruotos partnerystės nutraukimo ar pripažinimo negaliojančia proceso pradžios santuoka arba registruota partnerystė truko ne trumpiau kaip trejus metus, įskaitant vienus metus valstybėje,

<…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 2002 m. spalio mėn. pareiškėjas atvyko į Airiją turėdamas studento vizą. 2009 m. liepos mėn. Airijoje jis susituokė su Sąjungos piliete, ne šios valstybės narės piliete, ir vėliau kelis kartus prašė išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pagal Direktyvą 2004/38 ir 2015 m. taisykles, remdamasis tuo, kad yra Sąjungos pilietės sutuoktinis. Pirmieji du prašymai buvo atmesti motyvuojant tuo, kad jų nagrinėjimo metu pareiškėjo sutuoktinė nebedirbo pas tuose prašymuose nurodytą darbdavį. Trečiasis prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, pateiktas 2013 m. kovo mėn., buvo patenkintas, todėl pareiškėjui buvo išduota leidimo gyventi šalyje penkerius metus kortelė, galiojusi iki 2018 m. rugsėjo mėn.

15 2014 m. birželio mėn. Sąjungos pilietės kilmės valstybėje narėje buvo inicijuota santuokos nutraukimo procedūra, o 2014 m. liepos mėn. poros santuoka buvo nutraukta. Iki santuokos nutraukimo dienos santuoka truko penkerius metus. Po santuokos nutraukimo pareiškėjo leidimo gyventi šalyje kortelė nebuvo panaikinta. Pareiškėjas toliau dirbo, o jo buvusi sutuoktinė, kuri toliau gyveno Airijoje, pagal *Department of Employment Affairs and Social Protection* (Užimtumo reikalų ir socialinės apsaugos departamentas, Airija; toliau – DEASP) pateiktą informaciją gavo darbo ieškančio asmens pašalpą (angl. *jobseeker's allowance*) ir vaiko išmoką (angl. *child benefit*).

16 2018 m. rugpjūčio mėn. pareiškėjas pateikė prašymą išlaikyti teisę gyventi šalyje asmeniškai. Šis prašymas buvo grindžiamas 2015 m. taisyklių 10 straipsnio 2 dalimi, kurioje numatyta, kad esant tam tikroms aplinkybėms, kai santuoka truko trejus ar daugiau metų, įskaitant bent vienus metus Airijoje, santuokos nutraukimo atveju teisė gyventi šalyje išlaikoma. Prie šio prašymo buvo pridėti tam tikri dokumentai, įskaitant kelis pareiškėjo buvusios sutuoktinės darbo užmokesčio lapelius, susijusius su nereguliariais laikotarpiais nuo 2011 m. iki 2013 m., taip pat jos 2010 ir 2012 m. mokesčių deklaracijos.

17 Šis prašymas buvo atmestas 2019 m. spalio 7 d. ministro sprendimu, remiantis, be kita ko, tuo, kad pareiškėjas nepateikė įrodymų dėl savo buvusios sutuoktinės veiklos tuo metu, kai buvo inicijuota santuokos nutraukimo procedūra, t. y. 2014 m. birželio mėn., atsižvelgiant į tai, kad jo išvestinės teisės priklausė nuo to, ar jo buvusi sutuoktinė, Sąjungos pilietė, tuo metu Airijoje ir toliau naudojosi savo teisėmis pagal Sąjungos sutartis. Pareiškėjui taip pat buvo pranešta, kad šis sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant, be kita ko, į DEASP pateiktą informaciją, iš kurios matyti, kad nuo 2013 m. rugsėjo 13 d. iki 2017 m. rugsėjo 23 d. jo buvusi sutuoktinė, kaip Sąjungos pilietė, nesinaudojo savo teisėmis dirbdama pagal darbo sutartį, savarankiškai dirbdama, studijuodama, nedirbdama ne savo noru ar įrodydama, kad turi pakankamai lėšų pagal 2015 m. taisyklių 6 straipsnio 3 dalį. Ministras nusprendė: kadangi nebuvo įrodyta, kad tuo metu, kai buvo inicijuota santuokos nutraukimo procedūra, pareiškėjo buvusios sutuoktinės gyvenimas Airijoje atitiko 2015 m. taisyklių nuostatas, pareiškėjas neatitiko reikalavimų dėl teisės gyventi šalyje išlaikymo pagal 2015 m. taisyklių 10 straipsnio 2 dalį.

18 Pareiškėjas paprašė peržiūrėti minėtą sprendimą ir pateikti jam informacijos, kurią DEASP perdavė ministrui, kopiją. Grįsdamas savo prašymą dėl peržiūros pareiškėjas nurodė, kad nebepalaiko santykių su buvusia sutuoktine, Sąjungos piliete, tačiau paprašė jos pateikti išsamią informaciją apie jos veiklą Airijoje ministro nurodytais laikotarpiais, ir pakartojo, kad ji gavo socialines išmokas bent jau dalį atitinkamų laikotarpių. Kadangi pareiškėjo buvusi sutuoktinė į šį prašymą nereagavo, jis informavo ministrą, kad, atsižvelgiant į buvusios sutuoktinės nebendradarbiavimą, jis negali pateikti visos informacijos ir dokumentų, įrodančių, kad tuo metu,

kai buvo inicijuota santuokos nutraukimo procedūra, jo buvusi sutuoktinė teisėtai nuolat gyveno Airijoje ir naudojosi SESV jai suteiktomis teisėmis. Todėl pareiškėjas paprašė ministro atskleisti DEASP pateiktą informaciją.

19 Šis prašymas dėl peržiūros buvo atmestas nauju ministro sprendimu, priimtu 2021 m. lapkričio mėn. Tą sprendimą ministras grindė išvada, kad tuo metu, kai buvo inicijuota santuokos nutraukimo procedūra, buvusi sutuoktinė nesinaudojo SESV jai suteiktomis teisėmis, nes iki nedarbo ne savo noru laikotarpio ji nebuvo išdirbusi dvylikos mėnesių. Tame sprendime ministras, be kita ko, pažymėjo, pirma, kad buvusi pareiškėjo sutuoktinė 2009–2013 m. dirbo keliuose darbuose tuo metu, kai buvo pateikti prašymai suteikti teisę gyventi šalyje, antra, kad nuo 2013 m. rugsėjo mėn. iki 2017 m. rugsėjo mėn. šis asmuo gavo darbo ieškančio asmens pašalpą, trečia, kad bylos medžiagoje nėra jokios informacijos apie pareiškėjo buvusios sutuoktinės išėjimo iš ankstesnės darbovietės aplinkybes, taigi ir apie tai, ar ji paliko darbovietę savo noru, ketvirta, kad bylos medžiagoje nėra jokių duomenų, leidžiančių manyti, jog šis asmuo dirbo ilgiau kaip vienus metus ar kad iki registracijos DEASP ji buvo sudariusi terminuotą sutartį trumpesniam nei vienų metų laikotarpiui, atsižvelgiant į tai, kad iš DEASP byloje pateiktos informacijos matyti, jog 2013 m. ji dirbo 37 savaites, o 2014 m. – 2 savaites, taigi tai buvo trumpesnis laikotarpis nei 2015 m. taisyklėse numatyta vienų metų trukmė. Be to, sprendime buvo nurodyta, kad, „nors pripažįstama, jog Sąjungos pilietė 2014 m. gavo išmokas, ministrui nėra privalomas joks [DEASP] sprendimas, o tolesnis socialinės apsaugos išmokų mokėjimas Sąjungos pilietei nėra lemiamas sprendžiant ministrui pateiktą ESS nustatytų teisių klausimą“.

20 Kadangi *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) patenkino pareiškėjo skundą dėl to sprendimo, ministras pateikė apeliacinį skundą *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas, Airija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui iš esmės kyla klausimas, pirma, ar, siekdamas nustatyti, ar pareiškėjo buvusios sutuoktinės bedarbio ne savo noru statusas buvo „tinkamai užregistruotas“, ministras turėjo atsižvelgti į aplinkybę, kad DEASP šiam asmeniui skyrė darbo ieškančio asmens pašalpą, antra, ar Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame vartojamas žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ reiškia nepertraukiamą vienų metų laikotarpį, ir, galiausiai, ar ministras, atsižvelgdamas, be kita ko, į Chartijos 41 straipsnio nuostatas, turėjo pateikti pareiškėjui visą su jo buvusia sutuoktine susijusią bylos medžiagą.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad dėl pirmųjų dviejų aspektų kyla Direktyvos 2004/38 aiškinimo klausimų, dėl kurių Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs jokios jurisprudencijos. Kalbant apie trečiąjį aspektą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar teisė susipažinti su bylos medžiaga ir teisė į gerą administravimą (kuri, be kita ko, reikalauja administracijos bendradarbiavimo), kaip jas išaiškino Teisingumo Teismas, be kita ko, 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendime *M.* (C-277/11, EU:C:2012:744), 2014 m. gegužės 8 d. Sprendime *N.* (C-604/12, EU:C:2014:302), 2018 m. gegužės 8 d. Sprendime *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)* (C-82/16, EU:C:2018:308), taip pat 2018 m. liepos 12 d. Sprendime *Banger* (C-89/17, EU:C:2018:570), yra pakankamas pagrindas patenkinti pareiškėjo prašymą atskleisti bylos medžiagą, susijusią su jo buvusia sutuoktine.

23 Šiomis aplinkybėmis *Court of Appeal* (Apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. a) Ar Direktyvos [2004/38] 7 straipsnio 3 dalies b punkte vartojama frazė „vieni metai“ reiškia arba reikalauja, kad atitinkami metai būtų vienas tęstinis laikotarpis?
b) Jeigu atsakymas į pirmojo klausimo a dalį būtų neigiamas, ar dėl to, kad darbo laikotarpiai, sudarantys atitinkamus metus, galėtų būti sukaupti ar susumuoti per ketverius ar penkerius metus, Sąjungos piliečiui netaikomas [šios direktyvos] 7 straipsnio 3 dalies b punktas?

2. Ar tai, kad Sąjungos pilietis iš Airijos [DEASP] gaudavo darbo ieškančio asmens pašalpą, reiškia, kad jis Airijoje yra „tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktą?

3. Ar pagal bendrąjį Sąjungos teisės principą, atspindintį [Chartijos] 41 straipsnį, arba pagal Direktyvą 2004/38, aiškinamą pagal šį bendrąjį principą, atsakovas privalo pateikti savo bylos medžiagą pareiškėjui (jei reikia, su atitinkamai pašalinta informacija):
a) prieš priimdamas sprendimą dėl teisės gyventi šalyje arba leidimo gyventi šalyje kortelės išlaikymo pagal Direktyvos 2004/38 14 straipsnį, siejamą su tos direktyvos 13 straipsniu ir (arba) 7 straipsnio 3 dalimi, ir (arba)
b) kai pareiškėjas siekia užginčyti tokį sprendimą teismine tvarka?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

24 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame vartojamas žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ reiškia vieną tęstinį ilgiau kaip vienus metus trunkantį darbo pagal darbo sutartį arba savarankiškai vykdomo darbo laikotarpį, o gal ilgesnį nei vienų metų laikotarpį, kurį gali sudaryti keli trumpesni tokios veiklos laikotarpiai, sumuojami per kelerius metus.

25 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktą Sąjungos pilietis, kuris nebėra pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbantis asmuo, išlaiko pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbančio asmens statusą, jeigu yra tinkamai užregistruotas bedarbis ne savo noru po to, kai išdirbo ilgiau kaip vienus metus ir yra užregistruotas kaip ieškantis darbo atitinkamame įdarbinimo biure.

26 Šioje nuostatoje nėra aiškios nuorodos į valstybių narių teisę, siekiant nustatyti žodžių junginio „daugiau kaip vieni metai“ reikšmę ir apimtį. Be to, Direktyvoje 2004/38 nepateikta jokios šio žodžių junginio apibrėžties. Šiomis aplinkybėmis iš vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principo reikalavimų matyti, kad ta pati nuostata visoje Sąjungos teritorijoje turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į įprastą joje vartojamų terminų reikšmę, bet ir jos kontekstą ir teisės aktu, kurio dalis ji yra, siekiamus tikslus (2022 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Trečiosios šalies pilietis, kuris yra Sąjungos piliečio pusbrolis)*, C-22/21, EU:C:2022:683, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

27 Pirma, kalbant apie Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punkto formuluotę, svarbu pažymėti, kad pagal įprastą reikšmę bendrinėje kalboje žodžių junginys „vieni metai“ reiškia dvylikos mėnesių laikotarpį, kuris nebūtinai sutampa su kalendoriniais metais ir yra grindžiamas Žemės apsisukimo aplink Saulę trukme. Vis dėlto nei iš šios nuostatos, nei iš kitų Direktyvos 2004/38 nuostatų formuluočių nematyti, kad šis „vienų metų“ laikotarpis būtinai turėtų apimti dvylika iš eilės einančių mėnesių arba kad jis turėtų būti nepertraukiamas.

28 Antra, kaip išvados 27 punkte pažymėjo generalinis advokatas, kadangi Direktyvos 2004/38 formuluotėje nėra daugiau patikslinimų, kaip reikėtų suprasti žodžių junginį „daugiau kaip vieni metai“, šį žodžių junginį reikia aiškinti atsižvelgiant į kontekstą.

29 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalyje kiekvienam veiklos laikinai nevykdančiam Sąjungos piliečiui užtikrinamas darbuotojo statuso ir atitinkamai teisės gyventi priimančiojoje valstybėje narėje išlaikymas, taip pat nustatant šio išlaikymo sąlygų laipsniškumą, kuris priklauso, viena vertus, nuo veiklos nevykdymo priežasties, atsižvelgiant į tai, kad jis negali dirbti dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo, yra bedarbis ne savo noru arba mokosi profesijos, ir, kita vertus, nuo pirminės jo veiklos vykdymo priimančiojoje valstybėje narėje trukmės, t. y. atsižvelgiant į tai, ar šis laikotarpis yra ilgesnis, ar trumpesnis kaip vieni metai (2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 43 punktas).

30 Taigi Sąjungos pilietis, kuris priimančiojoje valstybėje narėje vykdė veiklą kaip pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantis asmuo, išsaugo darbuotojo statusą neribotą laikotarpį, pirma, jeigu jis tapo laikinai nedarbingas dėl ligos ar nelaimingo atsitikimo, kaip nustatyta Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies a punkte, antra, jeigu jis priimančiojoje valstybėje narėje vykdė veiklą kaip pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantis asmuo ilgiau kaip metus prieš tai, kai tapo bedarbiu ne savo noru, kaip nustatyta tos direktyvos 7 straipsnio 3 dalies b punkte, arba, trečia, jeigu jis mokėsi profesijos, kaip nustatyta tos direktyvos 7 straipsnio 3 dalies d punkte (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 44 punktą).

31 Kita vertus, pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies c punktą Sąjungos pilietis, kuris priimančiojoje valstybėje narėje vykdė veiklą kaip pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantis asmuo trumpiau kaip vienus metus, išlaiko darbuotojo statusą tik tokį laikotarpį, kokį nustato ši valstybė narė, tačiau jis negali būti trumpesnis kaip šeši mėnesiai (2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 45 punktas).

32 Šio sprendimo 29 punkte priminta išvada, kad Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalyje nustatytas Sąjungos piliečiui garantuoto darbuotojo statuso išlaikymo sąlygų laipsniškumas priklauso nuo „pradinės [veiklos vykdymo priimančiojoje valstybėje narėje] trukmės“, visų pirma matyti iš aplinkybės, kad šios nuostatos b punkte kalbama apie profesinę veiklą, kurią Sąjungos pilietis vykdo „daugiau kaip vienus metus“, o jos c punkte nurodomos darbo sutartys, kurių terminuota trukmė yra „trumpesnė kaip vieni metai“, arba situacija, kai toks pilietis tapo bedarbis ne savo noru „per pirmuosius dvylika [savo darbo pagal darbo sutartį ar savarankiško darbo priimančiojoje valstybėje narėje] mėnesių“.

33 Ši nuoroda į „pirmuosius dvylika mėnesių“ patvirtina Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies aiškinimą, pagal kurį joje nurodyti darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpiai turi būti pavieniai tęstiniai darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpiai, todėl šios nuostatos b punkte nurodytas „daugiau kaip vienų metų“ laikotarpis negali būti sudarytas iš kelių trumpesnių veiklos laikotarpių, susumuotų per kelerius metus.

34 Reikia pridurti, kad toks aiškinimas taip pat atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją, pagal kurią Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies c punkte numatytas antrasis atvejis apima visas situacijas, kai darbuotojas dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių buvo priverstas nutraukti savo veiklą priimančiojoje valstybėje narėje „nesibaigus vieniems metams“, nepriklausomai nuo vykdytos veiklos pobūdžio ir sudarytos darbo sutarties rūšies (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola* C-483/17, EU:C:2019:309, 48 punktą). Žodžių junginys „nesibaigus vieniems metams“ neišvengiamai reiškia dvylikos iš eilės einančių mėnesių nepertraukiamą laikotarpį.

35 Trečia, kalbant apie Direktyva 2004/38 siekiamus tikslus, reikia priminti, pirma, kad pagrindinis ja siekiamas tikslas yra sustiprinti visų Sąjungos piliečių laisvo judėjimo ir gyvenimo šalyje teisę, ir, antra, kad jos 7 straipsnio 3 dalimi konkrečiai siekiama apsaugoti asmenų, nutraukusių profesinę veiklą dėl darbo nebuvimo, kurį lėmė nuo jų nepriklausančios aplinkybės, teisę gyventi šalyje dėl išsaugomo darbuotojo statuso (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 49 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

36 Reikia pridurti, kad Direktyva 2004/38 taip pat siekiama užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp laisvo Sąjungos piliečių judėjimo apsaugos ir užtikrinimo, kad priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos sistemoms netektų pernelyg didelė našta (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 50 punktą).

37 Reikia konstatuoti, kad, kaip išvados 32 ir 33 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, jei žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ būtų aiškinamas taip, kad jis apima ne vieną tęstinį laikotarpį, o bendrą vienų metų laikotarpį, kurį gali sudaryti keli trumpesni kaip vienų metų darbo pagal darbo sutartį arba savarankiško darbo laikotarpiai, sumuojami per kelerius metus, būtų paneigtas Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalyje numatytų darbuotojo statuso išlaikymo sąlygų laipsniškumas, nurodytas šio sprendimo 29 punkte, be to, būtų paneigta šio sprendimo 36 punkte priminta pusiausvyra.

38 Konkrečiai kalbant, kaip išvados 33 punkte pažymėjo generalinis advokatas, toks aiškinimas galėtų būti nesuderinamas atitinkamai su Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b ir c punktuose numatytu skirtumu, kiek tai susiję su trukme, per kurią pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantis asmuo išlaiko tokį statusą, t. y. priklausomai nuo to, ar pradinis tokio asmens veiklos priimančiojoje valstybėje narėje laikotarpis tęsėsi ilgiau ar trumpiau kaip vienus metus.

39 Taigi darytina išvada, kad Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punkte vartojamas žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ turi būti aiškinamas taip, kad jis apima vieną tęstinį ilgiau kaip vienus metus trunkantį darbo pagal darbo sutartį arba savarankiškai vykdomo darbo laikotarpį.

40 Be to, toks aiškinimas neužkerta kelio asmenims, kurie nesibaigus pradiniam vienų metų laikotarpiui ne savo noru nutraukė veiklą pagal darbo sutartį ar savarankišką veiklą priimančiojoje valstybėje narėje, pasinaudoti apsauga, kylančia iš jų, kaip darbuotojų, statuso

išlaikymo, nes, jeigu jiems nebūtų taikomos Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punkto nuostatos, šie asmenys, jiems patekus į vieną iš šio sprendimo 34 punkte nurodytų atvejų, galėtų pasinaudoti šios direktyvos 7 straipsnio 3 dalies c punkto nuostatomis.

41 Šiuo klausimu reikia pridurti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog, be kita ko, Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies c punkte nurodytas kriterijus, leidžiantis suinteresuotiesiems asmenims aiškiai žinoti savo teises ir pareigas, gali užtikrinti aukštą teisinio saugumo ir skaidrumo lygį skiriant minimalią socialinę paramą, nepažeidžiant proporcingumo principo (2015 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Alimanovic*, C-67/14, EU:C:2015:597, 61 punktas).

42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jame vartojamas žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ reiškia vieną tęstinį ilgiau kaip vienus metus trunkantį darbo pagal darbo sutartį arba savarankiškai vykdomo darbo laikotarpį.

Dėl antrojo klausimo

43 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad aplinkybė, jog Sąjungos pilietis, gyvenantis kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurios pilietis jis yra, gauna bedarbio pašalpą iš tos valstybės narės, jos valdžios institucijos, kompetentingos išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, turi būti pripažinta įrodymu, kad šis Sąjungos pilietis yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

44 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog nacionalinio teismo klausimai susiję tik su tuo, ar aplinkybės, kad toks Sąjungos pilietis gauna bedarbio pašalpą, mokamą kompetentingos nacionalinės institucijos, pakanka, kad būtų galima manyti, jog bedarbio ne savo noru statusas yra „tinkamai užregistruotas“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą; šie klausimai nesusiję su kitomis dviem šioje nuostatoje nurodytomis kumuliacinėmis sąlygomis: pirma, kad asmuo būtų įdarbintas ilgiau kaip metus ir, antra, kad jis būtų užregistruotas kaip darbo ieškantis asmuo atitinkamame įdarbinimo biure.

45 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, pirma, kad, kaip išvados 50 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyvoje 2004/38 sąvoka „tinkamai užregistruotas“ neapibrėžta, joje taip pat nenustatyta, kokiais kriterijais ar tvarka reikėtų vadovautis, siekiant „tinkamai užregistruoti“ bedarbį ne savo noru. Nesant šią sritį reglamentuojančių Sąjungos nuostatų ir remiantis procesinės autonomijos principu, kiekviena valstybė narė vidaus teisės sistemoje turi nustatyti taisykles, susijusias su šiais kriterijais ir tvarka, su sąlyga, kad jos nėra mažiau palankios, nei reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų netampa praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti Sąjungos teisės suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 27 d. Sprendimo *Diallo*, C-246/17, EU:C:2018:499, 45 ir 59 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

46 Antra, kaip matyti iš Direktyvos 2004/38 1–4 konstatuojamųjų dalių, ja siekiama supaprastinti naudojimąsi pagrindine ir asmenine teise laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijose, kuri pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį tiesiogiai suteikiama Sąjungos piliečiams, ir, be kita ko, yra skirta šiai teisei sustiprinti (2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Kaip matyti iš šio sprendimo 36 punkte primintos

jurisprudencijos, ja taip pat siekiama užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp laisvo Sąjungos piliečių judėjimo apsaugos ir užtikrinimo, kad priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos sistemoms netektų pernelyg didelė našta.

47 Kita vertus, iš Direktyvos 2004/38 preambulės ir nuostatų akivaizdu, kad ja nesiekiama suderinti bedarbio pašalpų skyrimo, tvarkos ar kriterijų, pagal kuriuos nustatoma, kad Sąjungos pilietis nedirba ne savo noru. Tokiu atveju reikia patikrinti, ar atitinkami nacionalinės teisės aktai nepažeidžia Direktyvos 2004/38 tikslų arba nepanaikina jos nuostatų veiksmingumo.

48 Nagrinėjamu atveju, nepaisant to, kad, kaip išvados 52 ir 53 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą negalima tiksliai nustatyti, kokiais kriterijais remdamasi nacionalinė įstaiga, kompetentinga skirti pagrindinėje byloje nagrinėjamas bedarbio pašalpas, t. y. darbo ieškančio asmens pašalpą, ją skiria, pakanka konstatuoti, kad savo pastabose Airija, kaip ir ministras *High Court* (Aukštasis teismas), nurodė, jog pagal taikytinas nacionalines nuostatas DEASP, kuri yra nacionalinė įstaiga, kompetentinga skirti šią darbo ieškančio asmens pašalpą, neprivalo tirti priežasčių, dėl kurių bedarbis išėjo iš darbo, todėl neprivalo nagrinėti, ar šis asmuo yra bedarbis „ne savo noru“.

49 Jei paaiškėtų (o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad DEASP iš tikrųjų neprivalo tirti priežasčių, dėl kurių asmuo yra bedarbis, ir gali skirti darbo ieškančio asmens pašalpą neįrodęs, kad tas asmuo yra bedarbis „ne savo noru“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį, reikėtų daryti išvadą, kad šios darbo ieškančio asmens pašalpos skyrimas neturi jokio ryšio su tuo, ar atitinkamas asmuo yra bedarbis ne savo noru, ir bet kuriuo atveju negali būti laikomas įrodymu, kad jis neteko darbo (ne) savo noru. Tokiu atveju tai, kad nacionalinė valdžios institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, neatsižvelgė į sprendimą skirti atitinkamą pašalpą kaip į įrodymą, kad minėtas asmuo yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, akivaizdžiai negali pažeisti Direktyvos 2004/38 tikslų ar panaikinti jos nuostatų veiksmingumo.

50 Jeigu atlikęs patikrinimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konstatuotų, kad nacionalinė įstaiga, kompetentinga skirti darbo ieškančio asmens pašalpą, taiko sąlygą, kad šie asmenys būtų „bedarbiai ne savo noru“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalį, t. y. kad atitinkamų pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbusių asmenų veikla nutraukiama dėl nuo jų valios nepriklausančių priežasčių arba aplinkybių (šiuo klausimu žr. 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Tarola*, C-483/17, EU:C:2019:309, 46–49 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją), ir kad ši įstaiga iš tikrųjų patikrina, ar šios priežastys arba aplinkybės nepriklauso nuo minėtų asmenų valios, nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, turi atsižvelgti į sprendimą skirti darbo ieškančio asmens pašalpą bent jau kaip į įrodymą, kad atitinkamas asmuo yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

51 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė tikslesnių duomenų dėl to, ar pagal atitinkamas nacionalinės teisės nuostatas nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, privalo tinkamai atsižvelgti į sprendimą skirti darbo ieškančio asmens pašalpą kaip į įrodymą, patvirtinantį, kad atitinkamas asmuo yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis turi jurisdikciją aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, turi patikrinti, ar taikant šias

nacionalinės teisės nuostatas paisoma Sąjungos teisės lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų ir atitinkamai ar nepažeistas Direktyvos 2004/38 tikslas ir nepanaikintas jos nuostatų veiksmingumas.

52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad aplinkybė, jog Sąjungos pilietis, gyvenantis kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurios pilietis jis yra, gauna bedarbio pašalpą iš tos valstybės narės, jos valdžios institucijos, kompetentingos išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, savaime neturi būti pripažinta pakankamu įrodymu, kad šis asmuo yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl trečiojo klausimo

53 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2004/38, siejama su bendruoju gero administravimo principu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, privalo pateikti pareiškėjui – trečiosios šalies piliečiui – bylos medžiagą (prireikus su tinkamai pašalinta informacija) arba prieš priimdama sprendimą išlaikyti jo teisę gyventi šalyje arba leidimo gyventi šalyje kortelę pagal šios direktyvos 14 straipsnį, siejamą su jos 7 ir 13 straipsniais, arba tik šio sprendimo teisminės kontrolės procedūros etape, kai aptariamos bylos medžiagos dokumentuose, kuriais remdamasi kompetentinga nacionalinė institucija atsisakė išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę ir kuriuos šis pilietis prašė pateikti, yra informacijos, susijusios, be kita ko, su jo buvusios sutuoktinės, Sąjungos pilietės, darbo santykiais, o pareiškėjui paprašius pateikti šią informaciją, ši pilietė atsisakė tai padaryti.

54 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, kad Direktyvoje 2004/38, visų pirma jos 7 straipsnyje dėl teisės gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius, 10 straipsnyje dėl leidimo gyventi šalyje kortelės išdavimo, 13 straipsnyje dėl šeimos narių teisės gyventi šalyje išlaikymo skyrybų, santuokos anuliavimo ar registruotos partnerystės nutraukimo atvejais ir 14 straipsnyje dėl teisės gyventi šalyje išlaikymo, iš esmės numatyta, kad pareiškėjai privalo pateikti informaciją, būtiną įrodyti, kad jie atitinka šiuose straipsniuose pripažintų teisių suteikimo sąlygas, ir nenustatyta aiškios nacionalinių valdžios institucijų pareigos pateikti pareiškėjams informaciją, kurią jos jau turi ir kurios tiems pareiškėjams gali prireikti siekiant įrodyti, kad jie atitinka minėtas sąlygas.

55 Taigi reikia konstatuoti, kad Direktyvoje 2004/38 valstybių narių valdžios institucijoms nėra aiškiai numatytos „bendradarbiavimo pareigos“ nustatant reikšmingą informaciją, susijusią su prašymu išduoti leidimą gyventi šalyje, ir tuo ji skiriasi nuo tokios direktyvos kaip 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96), kurios 4 straipsnio 1 dalyje numatyta tokia bendradarbiavimo pareiga (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 29 d. Sprendimo *International Protection Appeals Tribunal ir kt. (Išpuolis Pakistane)*, C-756/21, EU:C:2023:523, 48 punktą).

56 Antra, reikia priminti, kad Chartijos 41 straipsnis, kuriame įtvirtinta teisė į gerą administravimą ir kurio 2 dalyje numatyta, kad ši teisė apima, be kita ko, kiekvieno asmens teisę būti išklausytam prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę (a punktas), kiekvieno asmens teisę susipažinti su savo byla, laikantis teisėto konfidencialumo ir profesinio bei verslo slaptumo (b punktas), taip pat administracijos pareigą motyvuoti savo sprendimus (c punktas), skirtas ne

valstybėms narėms, o tik Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

57 Taigi, asmeniui, prašančiam išduoti leidimą gyventi šalyje, Chartijos 41 straipsnio 2 dalies a ir b punktais tiesiogiai nesuteikiama teisės būti išklausytam per bet kokią su jo prašymu susijusią procedūrą arba teisės susipažinti su bylos medžiaga nacionalinėje procedūroje (šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 17 d. Sprendimo *YS ir kt.*, C-141/12 ir C-372/12, EU:C:2014:2081, 67 punktą ir 2014 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, 44 punktą).

58 Kita vertus, Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta teisė į gerą administravimą atspindi bendrąjį Sąjungos teisės principą, kuris turi būti taikomas valstybėms narėms, kai jos įgyvendina šią teisę (žr. 2023 m. liepos 13 d. Sprendimo *Azienda Ospedale-Università di Padova*, C-765/21, EU:C:2023:566, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

59 Reikia pridurti, pirma, kad teisė susipažinti su bylos medžiaga, be kita ko, yra būtina sąlyga veiksmingam gynybos teisių įgyvendinimui (2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *UBS Europe ir kt.*, C-358/16, EU:C:2018:715, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir kad imdamosi priemonių, patenkančių į Sąjungos teisės taikymo sritį, valstybių narių institucijos privalo paisyti asmenų, kuriems skirti sprendimai, turintys didelę įtaką jų interesams, teisės į gynybą (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

60 Antra, vykstant teismo procesui Chartijos 47 straipsnyje garantuojamos teisės į gynybą paisymas reiškia, kad pareiškėjas turi turėti galimybę susipažinti ne tik su dėl jo priimto sprendimo motyvais, bet ir su visais byloje esančiais įrodymais, kuriais rėmėsi administracija, kad galėtų veiksmingai pareikšti nuomonę dėl šių įrodymų (2024 m. balandžio 25 d. Sprendimo *NW ir PQ (Įslaptinta informacija)*, C-420/22 ir C-528/22, EU:C:2024:344, 92 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

61 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas sprendimas buvo priimtas taikant 2015 m. taisykles, kuriomis į Airijos teisę perkelta Direktyva 2004/38. Kadangi 2015 m. taisyklėmis įgyvendinama Sąjungos teisė, pagrindinėje byloje taikytini reikalavimai, kylantys iš teisės į veiksmingą teisminę gynybą, teisės į gynybą ir teisės į gerą administravimą, įskaitant teisę susipažinti su bylos medžiaga, – jos visos garantuojamos pagal Sąjungos teisę.

62 Reikia pridurti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamai situacijai būdinga tai, kad, pirma, pareiškėjas siekia gauti išvestinę teisę gyventi šalyje remdamasis duomenimis, kurių neturi, motyvuodamas tuo, kad tie duomenys susiję su kitu asmeniu, t. y. jo buvusia sutuoktine, o ji nesuteikė jam galimybės su tokiais duomenimis susipažinti, ir, antra, nacionalinės valdžios institucijos, kompetentingos išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę pareiškėjui, jau turi šiuos duomenis ir jais rėmėsi, kai atsisakė pratęsti pareiškėjo leidimo gyventi šalyje kortelės galiojimą.

63 Jei, kaip, atrodo, mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pareiškėjas neturi jokios kitos galimybės gauti šių duomenų, kaip tik prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga, laikytina, kad nacionalinės proceso taisyklės, dėl kurių pareiškėjas faktiškai atsiduria tokioje padėtyje, kai negali įrodyti, jog santuokos nutraukimo procedūros inicijavimo metu jo buvusi sutuoktinė atitiko Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punkte numatytas sąlygas, todėl jis

turi išvestinę teisę gyventi šalyje pagal šios direktyvos nuostatas, kelia grėsmę teisių, kurias pareiškėjas gali kildinti iš šios direktyvos, veiksmingumui ir dėl jų negalima užtikrinti jo pagrindinių teisių, visų pirma teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisės į gynybą, laikymosi.

64 Žinoma, nagrinėjamu atveju aptariami duomenys, kurie jau yra pareiškėjo bylos medžiagoje, tiesiogiai susiję ne su juo, bet su jo buvusia sutuoktine, todėl gali būti pažeista tokių duomenų konfidencialumo apsauga.

65 Šiuo klausimu iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad pagrindinės teisės nėra absoliučios, joms gali būti taikomi ribojimai su sąlyga, kad jie iš tikrųjų atitinka bendrojo intereso tikslus, kurių siekiama nagrinėjama priemone, ir, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, jie nėra neproporcingas ir netoleruotinas kišimasis, pažeidžiantis užtikrinamų teisių esmę (2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *UBS Europe ir kt.*, C-358/16, EU:C:2018:715, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

66 Tokiais ribojimais gali būti siekiama, be kita ko, apsaugoti konfidencialumą ar profesinę paslaptį, kuriems gali pakenkti galimybė susipažinti su tam tikra informacija ar tam tikrais dokumentais (žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *UBS Europe ir kt.*, C-358/16, EU:C:2018:715, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

67 Taigi teisė susipažinti su bylos medžiaga gali būti apribota atsižvelgiant į palyginimą tarp, viena vertus, atitinkamo asmens teisės į gerą administravimą bei teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir, kita vertus, interesų, kuriais remiamasi siekiant pateisinti bylos informacijos neatskleidimą tam asmeniui (2024 m. balandžio 25 d. Sprendimo *NW ir PQ (Įslaptinta informacija)*, C-420/22 ir C-528/22, EU:C:2024:344, 94 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

68 Vis dėlto šis palyginimas negali lemti situacijos, kai atitinkamo asmens teisė į gynybą taptų neveiksminga ir jo teisė į veiksmingą teisinę gynybą, numatyta Chartijos 47 straipsnyje, netektų prasmės, visų pirma jeigu šiam asmeniui arba prireikus jo atstovui nebūtų pateikti bent jau esminiai duomenys, susiję su jo buvusios sutuoktinės darbo santykiais, kuriais remiantis buvo priimtas sprendimas jo atžvilgiu (pagal analogiją žr. 2024 m. balandžio 25 d. Sprendimo *NW ir PQ (Įslaptinta informacija)*, C-420/22 ir C-528/22, EU:C:2024:344, 95 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

69 Susiklosčius tokiai situacijai, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, arba prireikus nacionalinis teismas, nagrinėjantis skundą dėl tokio leidimo išdavimo, turi atsižvelgti į skirtingus atitinkamų asmenų interesus ir palyginti juos, atsižvelgdami į kiekvieno atvejo aplinkybes ir nagrinėjamos procedūros pobūdį, bei pateikti pareiškėjui byloje esančius esminius duomenis arba bylos medžiagą su tinkamai pašalintais duomenimis, su kuria jis kitu būdu negali susipažinti ir kuri turi lemiamą reikšmę nustatant jo teisės gyventi šalyje išlaikymą.

70 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyva 2004/38, siejama su bendruoju gero administravimo principu ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, privalo pateikti pareiškėjui – trečiosios šalies piliečiui – arba jo atstovui bylos medžiagą (prireikus su tinkamai pašalinta informacija) prieš priimdama sprendimą dėl jo teisės gyventi šalyje išlaikymo arba leidimo gyventi šalyje kortelės išdavimo pagal šios direktyvos 14 straipsnį, siejamą su jos 7 ir 13 straipsniais, kai aptariamos bylos medžiagos dokumentuose, kuriais remdamasi kompetentinga nacionalinė institucija atsisakė

išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę ir kuriuos šis pilietis prašė pateikti, yra informacijos, susijusios, be kita ko, su jo buvusios sutuoktinės, Sąjungos pilietės, darbo santykiais, o pareiškėjui paprašius pateikti šią informaciją, ši pilietė atsisakė tai padaryti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 7 straipsnio 3 dalies b punktas**

   turi būti aiškinamas taip:

   jame vartojamas žodžių junginys „daugiau kaip vienus metus“ reiškia vieną tęstinį ilgiau kaip vienus metus trunkantį darbo pagal darbo sutartį arba savarankiškai vykdomo darbo laikotarpį.

2. **Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 3 dalies b punktas**

   turi būti aiškinamas taip:

   aplinkybė, kad Sąjungos pilietis, gyvenantis kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurios pilietis jis yra, gauna bedarbio pašalpą iš tos valstybės narės, jos valdžios institucijos, kompetentingos išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, savaime neturi būti pripažinta pakankamu įrodymu, kad šis asmuo yra „tinkamai užregistruotas“ bedarbis ne savo noru, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

3. **Direktyva 2004/38, siejama su bendruoju gero administravimo principu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą,**

   turi būti aiškinama taip:

   pagal ją nacionalinė institucija, kompetentinga išduoti leidimo gyventi šalyje korteles, privalo pateikti pareiškėjui – trečiosios šalies piliečiui – arba jo atstovui bylos medžiagą (prireikus su tinkamai pašalinta informacija) prieš priimdama sprendimą dėl jo teisės gyventi šalyje išlaikymo arba leidimo gyventi šalyje kortelės išdavimo pagal šios direktyvos 14 straipsnį, siejamą su jos 7 ir 13 straipsniais, kai aptariamos bylos medžiagos dokumentuose, kuriais remdamasi kompetentinga nacionalinė institucija atsisakė išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę ir kuriuos šis pilietis prašė pateikti, yra informacijos, susijusios, be kita ko, su jo buvusios sutuoktinės, Sąjungos pilietės, darbo

santykiais, o pareiškėjui paprašius pateikti šią informaciją, ši pilietė atsisakė tai padaryti.

Parašai.